VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Kuntatalous, maakuntatalous ja maakunta- ja sote-uudistuksen toimeenpano JTS:ssa vuosille 2019-22

Valtiovarainvaliokunta 5.6.2018

Budjettineuvos Jenni Kellokumpu, VM; budjettineuvos Annika Klimenko, VM; finanssineuvos Tanja Rantanen, VM; neuvotteleva virkamies Arto Salmela, VM

Esityksen sisältö

Hallituksen finanssipoliittiset tavoitteet kuntataloudelle

Kuntatalous

Maakuntatalous

Maakunta- ja soteuudistuksen valmistelun ja toimeenpanon rahoitus

Lähtökohtia

- Tämän hallituksen viimeinen kehyspäätös
- Pohjana kevään 2017 kehyspäätös / julkisen talouden suunnitelma
- Meno- ja tuloarviot perustuvat uusimpaan JTS:n yhteydessä julkaistuun VM:n kansantalousosaston riippumattomaan ennusteeseen
- Maakunta- ja sote-uudistuksen siirtyminen vuoteen 2020 huomioitu

Hallituksen finanssipoliittiset tavoitteet

Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä

suhteessa BKT:een, %

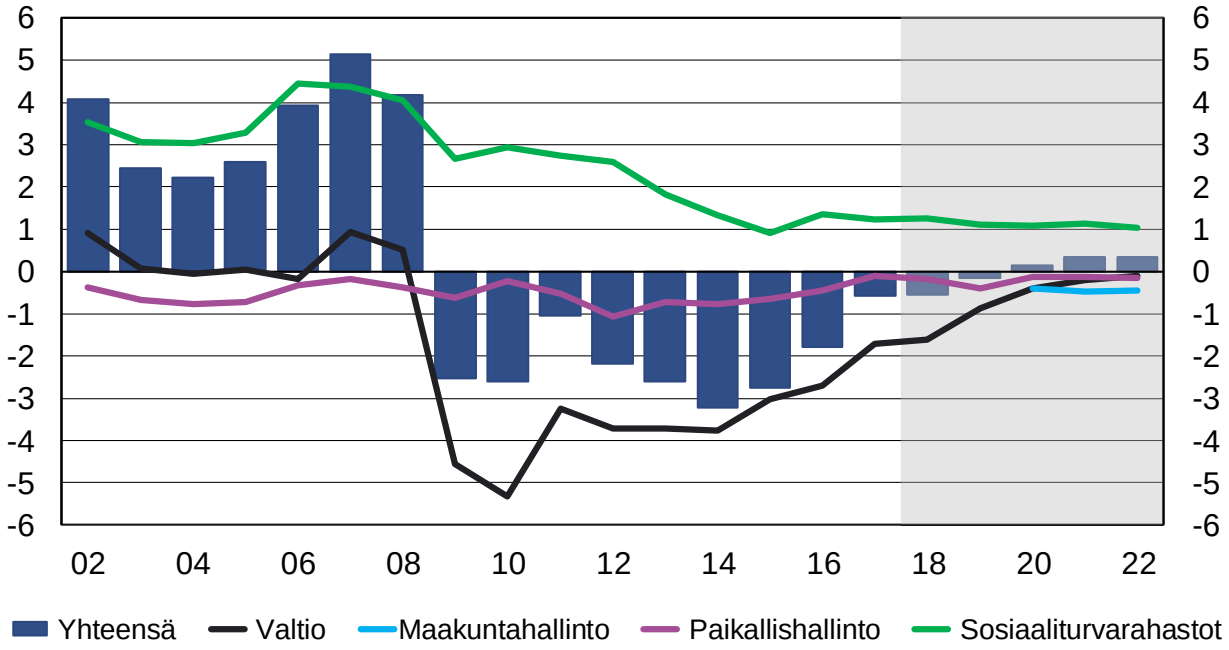

Lähde: Tilastokeskus, VM

VM34098

Kuntataloudelle asetettu rahoitusasematavoite ollaan saavuttamassa

- Hallitus asetti ensimmäisessä julkisen talouden suunnitelmassaan rahoitusasematavoitteet julkiselle taloudelle ja sen alasektoreille
  - Paikallishallinnon alijäämä on kansantalouden tilinpidon käsittein korkeintaan ½ prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2019
- Päivitetyn ennusteen mukaan alijäämä on 0,4 % suhteessa BKT:hen v. 2019
- Tähän ovat vaikuttaneet sekä valtion toimenpiteet että kuntien omat sopeuttamistoimet.

Kuntatalouden menorajoite

- Tällä vaalikaudella otettiin käyttöön uusi ohjauskeino, kuntatalouden menorajoite
- Kuntatalouden menorajoite on -830 milj. euroa v. 2019.
  - Toisin sanoen hallituksen päättämät toimet mahdollistavat sen, että kuntien toimintamenojen taso on tämän verran alempi vuonna 2019.
- Hallitus ei voi omilla toimillaan varmistaa kuntien menojen vähenemistä. Kunnat päättävät itse, missä laajuudessa ne toteuttavat tehtävien ja velvoitteiden vähentämistä.

Maakuntatalous VM:n ennusteessa

- Maakuntien taloutta käsitellään julkisen talouden ennusteessa valtio- ja kuntataloudesta erillisenä sektorina vuodesta 2020 alkaen.
- Maakuntasektoriin kuuluvat maakunnat, maakuntien omistamat yhtiöt sekä valtakunnalliset palvelukeskukset (Maakuntien tilakeskus Oy ja Vimana Oy).
- Ennusteen mukaan maakuntatalouden rahoitusasema eli nettoluotonanto on 1 mrd. euroa alijäämäinen v. 2020. Toisin sanoen maakuntasektorin kokonaistulot ovat pienemmät kuin kokonaismenot ml. investoinnit.
- Maakuntasektorin alijäämä johtuu suurelta osin käynnissä olevista ja suunnitelluista sairaalainvestoinneista.
- Tilinpidon mukaisen ennusteen perusteella ei voi päätellä, joutuuko yksittäinen maakunta rahoitusvaikeuksiin tai riittääkö maakuntien rahoitus palvelujen tuottamiseen lyhyellä aikavälillä.

Valtion kuntatalouteen kohdistuvat toimenpiteet julkisen talouden suunnitelmassa

Valtionosuudet (1/2)

- Maakunta- ja sote-uudistuksen lykkääntyminen yhdellä vuodella vuoteen 2020 on huomioitu tässä julkisen talouden suunnitelmassa. Kuntien valtionosuuksien 5,7 mrd. euron vähennys palautetaan vuoden 2019 osalta.
- Kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen esitetään vuodelle 2019 n. 8,3 mrd. euroa v. 2019. Maakunta- ja sote-uudistuksen myötä kunnille maksettavat valtionosuudet alenevat n. 2,8 mrd. euroon v. 2020.
- HO:n mukaisesti kuntien valtionosuuksiin ei tehdä indeksikorotusta v. 2019. Indeksijäädytyksen vaikutus on -183 milj. euroa.
- Kilpailukykysopimuksen perusteella peruspalvelujen valtionosuudesta vähennetään 497 milj. euroa v. 2019.
  - Lisäksi vähennyksen mitoituksessa otetaan huomioon maakunta- ja sote-uudistuksen vaikutus kuntien menoihin vuodesta 2020 alkaen, mistä syystä v. 2020—2021 kiky-sopimuksen perusteella tehtävä valtionosuuksien vähennys on n. 62 milj. euroa.

Valtionosuudet (2/2)

- Valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus vuoden 2016 osalta vähentää kuntien peruspalvelujen valtionosuutta n. 214 milj. euroa v. 2019
  - KIKYn lomarahaleikkaus on vähentänyt valtionosuuksia 309 me. v. 2017, 312 me. v. 2018 ja tulee vähentämään 315 me. v. 2019. Nämä vähennykset on tehty ilman laskennallisten kustannusten muutosta. Tästä syystä kustannusten jaon tarkistuksessa laskennalliset ja toteutuneet kustannukset eroavat. Lomarahaleikkaus alensi kuntien toteutuneita kustannuksia suhteessa laskennallisiin kustannuksiin n. 236 me. v. 2016, koska kolmeneljäsosaa kirjattiin kunnissa menosäästöksi jo v. 2016. Valtionosuusprosentin mukainen valtionosuuksien vähennys tästä olisi 25,61%*232me. =59 me. Tämä ylimääräinen 59 milj. euron leikkaus kompensoidaan kunnille v. 2020. Samassa yhteydessä kompensoidaan myös vuosien 2017—2019 ylimääräinen lomarahaleikkaus. Yhteensä kompensaatio on siten 237 milj. euroa.

Peruspalvelujen valtionosuus

- Peruspalvelujen valtionosuusmäärärahasta voidaan kohdentaa 10 milj. euroa kuntien valtionosuuden harkinnanvaraiseen korotukseen
- Kuntien yhdistymisen taloudellisen tuen määrärahasta voidaan käyttää 10 milj. euroa kriisikuntien tai kriisiytymässä olevien kuntien harkinnanvaraiseen yhdistymisavustukseen.
- Uutta tässä JTS:ssa ovat kuntien kannustinjärjestelmät, joiden rahoitus vähennetään kuntien peruspalvelujen valtionosuudesta (euroa/asukas periaatteella).
  - Digitalisaation kannustinjärjestelmään osoitetaan 40 milj. euroa vuodesta 2019 alkaen.
  - Kuntien käyttötalouden menojen kannustinjärjestelmään osoitetaan 50 milj. euroa v. 2021 ja 100 milj. euroa v. 2022.
  - Kuntien rakennuskannan kehittämisen ja tilojenkäytön tehostamisen kannustinjärjestelmään osoitetaan 50 milj. euroa v. 2021 ja 100 milj. euroa v. 2022.

OKM:n hallinnonalan toimia (1/2)

- Perusopetuksen tasa-arvon vahvistamiseen kohdistetaan 15 milj. euroa v. 2019.
- Varhaiskasvatuksen tasa-arvoa tuetaan 10 milj. eurolla v. 2019 ja 7,5 milj. eurolla v. 2020.
- Viisivuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeiluja laajennetaan ja jatketaan. Kokeiluun varataan 5 milj. euroa v. 2019.
- Ensimmäisen vieraan kielen eli A1-kielen opiskelu varhaistuu alkamaan jo peruskoulun ensimmäisen vuoden keväällä.
  - Varhaisempi kieltenopetus koskee kaikkia ekaluokkalaisia 1.1.2020 alkaen. Uudistus lisää kuntien peruspalveluiden valtionosuuksia 7,5 milj. euroa v. 2020 ja 12 milj. euroa vuodesta 2021 alkaen. Kuntien peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaan laajentuvissa valtionosuustehtävissä valtionosuus on 100 %.

OKM:n hallinnonalan toimia (2/2)

- Hallitus toteuttaa lukiokoulutuksen uudistuksen. Ylioppilastutkinnon uusimiskertojen lisääntymisestä aiheutuviin kustannuksiin varataan 0,38 miljoonaa euroa vuodelle 2019 ja 0,75 miljoonaa euroa vuodelle 2020. Kokonaisuudessaan lukiouudistuksesta aiheutuviin kustannuksiin varataan 4 milj. euroa vuodelle 2021 ja 8,53 milj. euroa vuodesta 2022 lukien.
- Museoiden, teattereiden ja orkestereiden rahoitusjärjestelmää uudistetaan toteuttamalla museoiden valtionosuusjärjestelmän uudistus ja parantamalla esittävän taiteen ns. vapaiden ryhmien toimintaedellytyksiä. Uudistuksen toimeenpanosta aiheutuviin kustannuksiin varataan vuodesta 2020 lukien yhteensä 7 milj. euroa. Määrärahasta 2 milj. euroa osoitetaan rahapelitoiminnan tuotoista.

Muita toimenpiteitä ja muutoksia

- Kuntien valtionavut ovat v. 2019 n. 10,2 mrd. euroa. Vuonna 2020 ne alenevat 4,3 mrd. euroon maakunta- ja sote-uudistuksen myötä.
- Arvio oleskeluluvan saavien turvapaikanhakijoiden määrästä on noussut, minkä johdosta kuntien kotouttamiskorvauksiin lisätään runsas 20 milj. euroa v. 2019—2020 ja 12 milj. euroa v. 2022. Kotouttamiskorvaukset kunnille siirtyvät maakunta- ja sote-uudistuksen myötä osaksi maakuntien yleiskatteista rahoitusta v. 2020.
- Alle 30-vuotiaiden matalan kynnyksen palveluja tarjoavan Ohjaamo-toiminnan vakiinnuttamiseen osoitetaan vuosittain 5 milj. euron lisärahoitus.
- Uudenmaan maakunnassa kasvupalveluiden järjestämisvastuu on kuntayhtymällä, jonka Espoon, Helsingin, Kauniaisten ja Vantaan kaupunkien on perustettava. Tässä JTS:ssa osoitetaan valtionapua tälle kuntayhtymälle vuosina 2020—2022 maakuntien rahoituksesta vuosittain n. 114 milj. euroa.

Kuntien ja kuntayhtymien valtionavut

Kuntien ja kuntayhtymien valtionavut, milj. euroa, kehysvuodet vuoden 2019 hintatasossa[1]

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Laskennalliset valtionosuudet	**9 955**	**9 526**	**9 502**	**9 239**	**3 709**	**3 412**	**3 326**
VM, peruspalvelujen valtionosuus	9 028	8 607	8 577	8 313	2 763	2 470	2 382
OKM[2]	928	919	925	926	947	942	944
— siitä kuntayhtymät	1 041	904	920	934	946	943	943
Muut valtionavustukset hallinnonaloittain, yhteensä	**1 123**	**1 061**	**1 202**	**1 028**	**632**	**707**	**782**
OM	0	0	30	20	0	0	0
SM	5	5	5	5	5	5	0
VM	26	48	80	61	164	264	363
OKM	222	253	271	261	232	225	225
MMM	5	5	6	6	2	2	0
LVM	37	36	36	37	1	1	1
TEM	193	257	269	257	138	131	121
STM[3]	601	426	478	355	66	58	51
YM	34	30	27	27	25	22	22
Valtionavut yhteensä	**11 076**	**10 587**	**10 704**	**10 267**	**4 342**	**4 120**	**4 108**

1) Maakunta- ja sote-uudistuksessa vuonna 2020 osa kuntien tehtävistä siirtyy maakunnille, ja samalla niihin osoitetut valtionavut kunnille poistuvat.
2) Kuntien laskennallinen osuus on arvioitu OKM:n hallinnonalan rahoituksen (ml. yksityiset) kokonaisuudesta.
3) Perustoimeentulotuen maksatus siirtyi vuonna 2017 kunnilta Kelan hoidettavaksi. Tästä johtuen valtio ei enää maksa kunnille valtionosuutta perustoimeentulotuen kustannuksiin, mikä näkyy STM:n valtionapujen alenemisena vuonna 2017. Lisäksi kuntien osuus perustoimeentulotuen kustannuksista otetaan huomioon vähennyksenä peruspalvelujen valtionosuudessa. Toteutettu uudistus on valtio-kunta-suhteessa kustannusneutraali.

Valtion toimenpiteiden vaikutus kuntatalouteen verrattuna edellisen vuoden talousarvioon

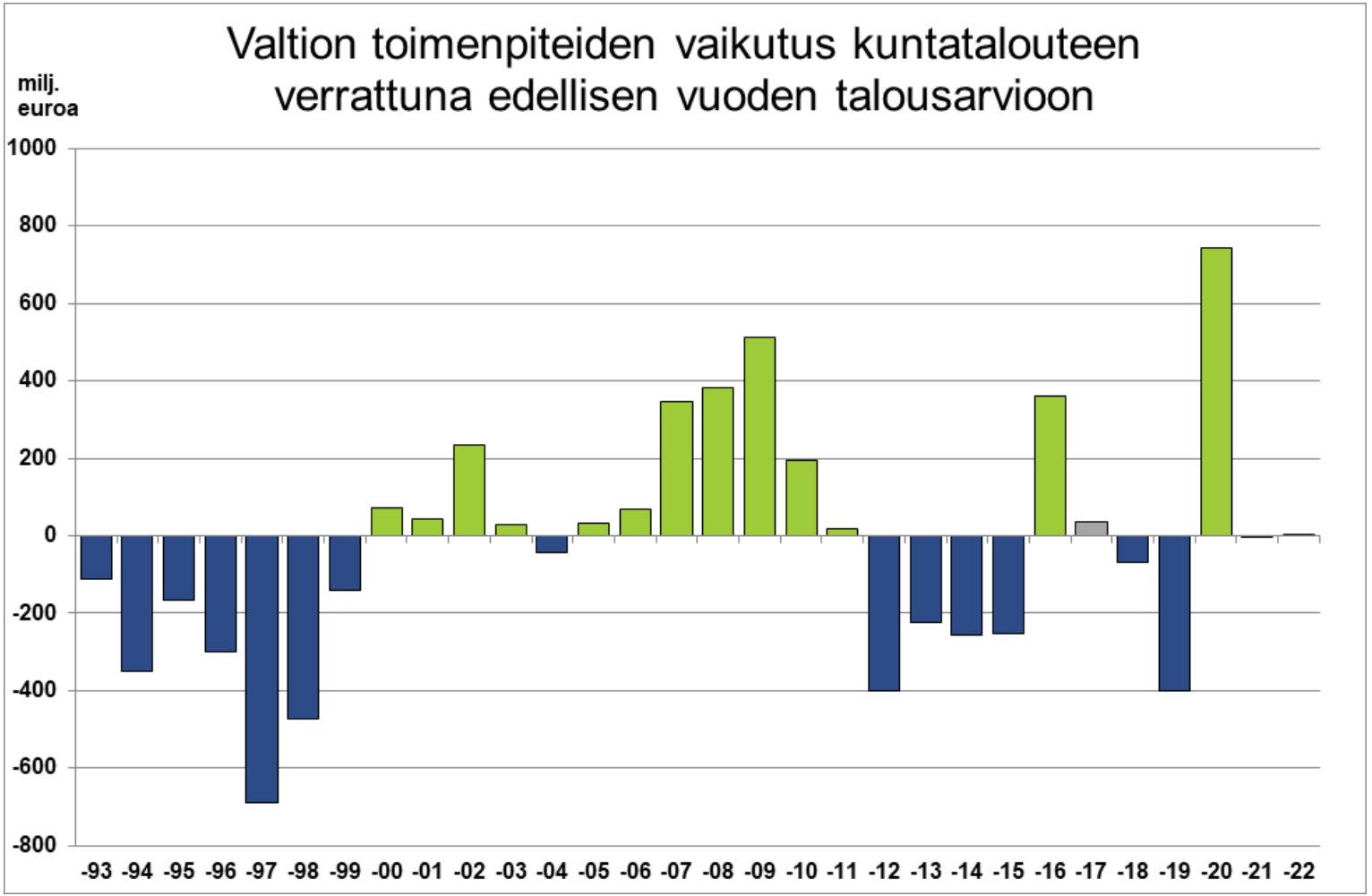

Kuntatalouden näkymät kokonaisuutena ja kuntaryhmittäin

Kuntatalouden tila keväällä 2018 on kokonaisuutena hyvä, kuntien välillä on kuitenkin suuria eroja

- Tilastokeskuksen helmikuussa 2018 julkaisemien vuoden 2017 tilinpäätösarvioiden perusteella kuntatalouden kirjanpidollinen tulos vahvistui vuonna 2017 edellisvuoteen verrattuna, ollen noin 1,3 mrd. euroa positiivinen (vuonna 2016 noin 1,1 mrd. euroa ja vuonna 2015 noin 360 milj. euroa).
- Kuntatalouden toimintakate vahvistui 1,0 prosenttia, ja vuosikate parani noin 500 milj. euroa yhteensä 3,9 mrd. euroon.
- Kuntatalouden vuosikate riitti kattamaan poistot ja arvonalentumiset (2,7 mrd. euroa) sekä nettoinvestoinnit (3,4 mrd. euroa).
- Kuntatalouden lainakanta kasvoi noin 200 milj. eurolla yhteensä 18,3 mrd. euroon. Lainakannan kasvu selittyy kuntayhtymien, erityisesti sairaanhoitopiirien, kasvaneilla investoinneilla, sillä kuntien lainakanta väheni noin 100 milj. eurolla.
- Vaikka kuntatalous kokonaisuutena vahvistui selvästi, erot kuntien välillä säilyivät suurina. Tilikauden tulos oli negatiivinen 60 kunnalla.
- Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevien kuntien arviointimenettelyyn (ns. kriisikuntamenettely) tulevista kunnista ei voida tehdä tarkkaa arviota, koska menettely tapahtuu konsernitilinpäätösten mukaan, eikä tilinpäätösarviotiedot sisällä kuntakonsernien tilinpäätösarvioita.

Kuntatalouden kehitysarvio

Painelaskelma vuosille 2018-2021

- Kuntatalouden kehitysarvio on painelaskelma. Painelaskelmassa on huomioitu ne hallituksen päätösperäiset toimet, joiden vaikutukset ovat riittävän täsmentyneitä ja jotka on otettu huomioon myös julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2019–2022. Kehitysarviossa ei huomioida kuntien omia toimia vuosille 2019–2022.
- Kehitysarviossa on huomioitu vuodesta 2020 alkaen myös sote- ja maakuntauudistuksen vaikutukset muun JTS-valmistelun tavoin.
- Sote- ja maakuntauudistus kuitenkin pienentää kuntatalouden menopaineita vuodesta 2019 alkaen.

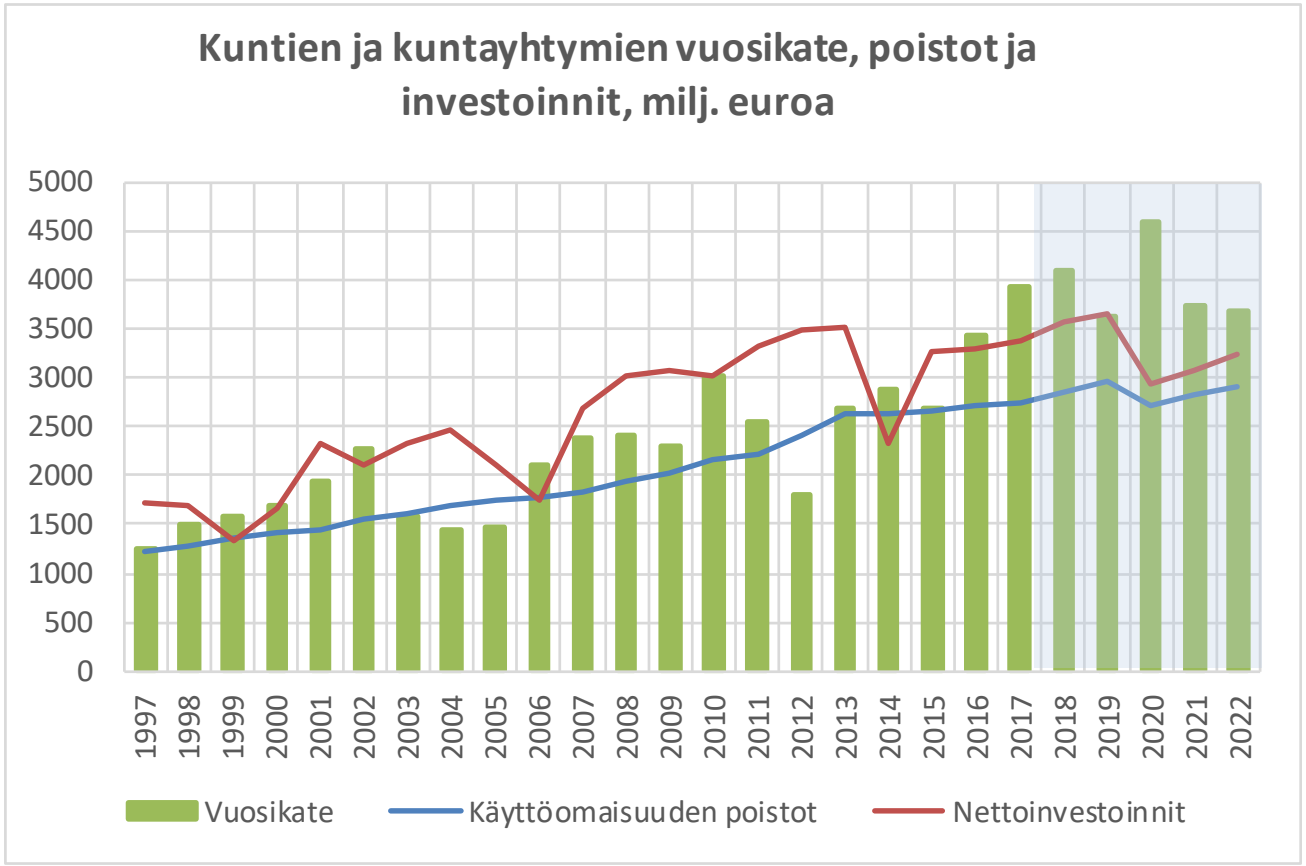
Kuntien ja kuntayhtymien vuosikate, poistot ja investoinnit, milj. euroa
5000
4500
4000
3500
3000
2500
2000
1500
1000
500
0
1997
1998
1999
2000
2001
2002
2003
2004
2005
2006
2007
2008
2009
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019
2020
2021
2022
Vuosikate
Käyttöomaisuuden poistot
Nettoinvestoinnit

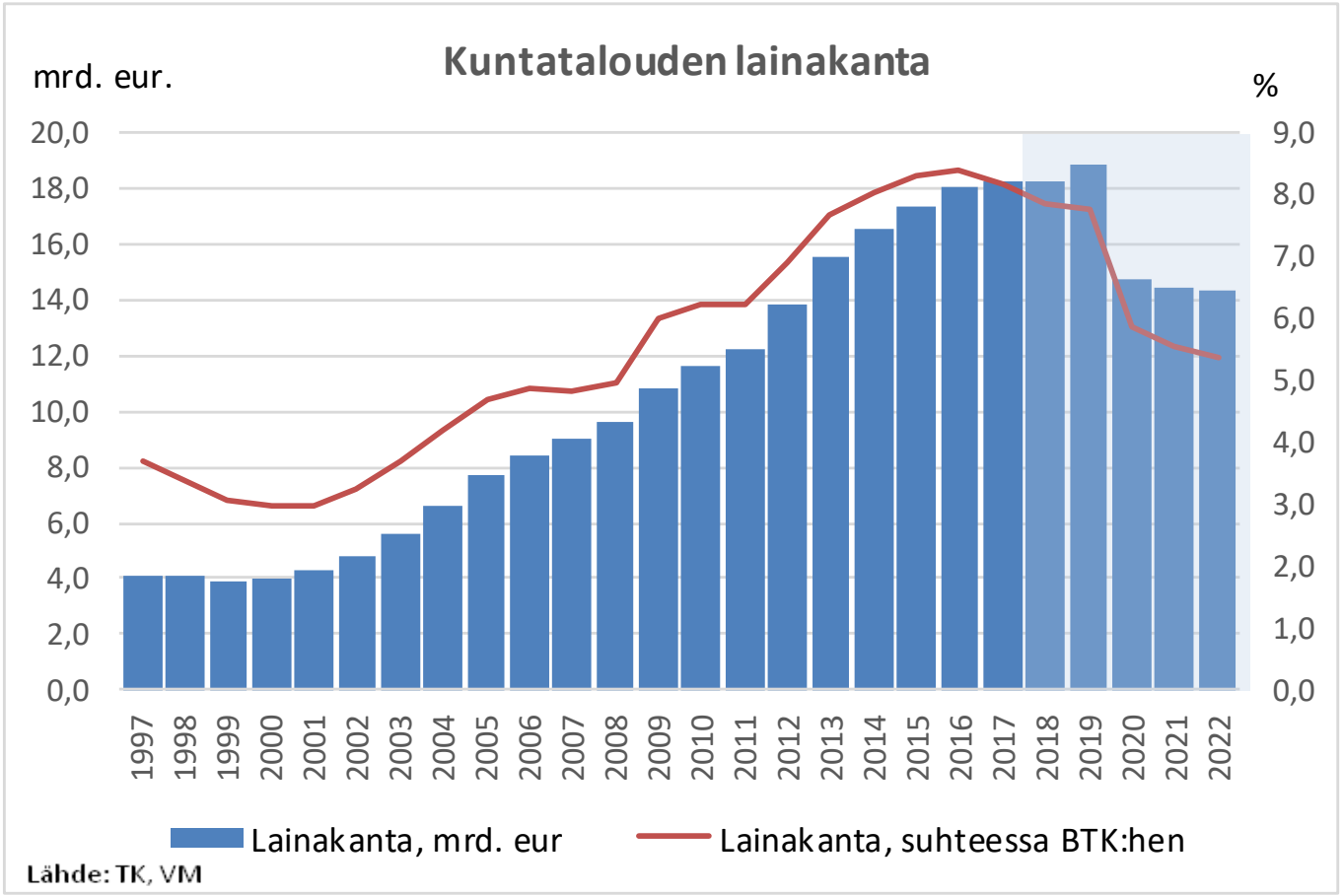
Kuntatalouden lainakanta
mrd. eur.
%
20,0
18,0
16,0
14,0
12,0
10,0
8,0
6,0
4,0
2,0
0,0
9,0
8,0
7,0
6,0
5,0
4,0
3,0
2,0
1,0
0,0
1997
1998
1999
2000
2001
2002
2003
2004
2005
2006
2007
2008
2009
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019
2020
2021
2022
Lainakanta, mrd. eur
Lainakanta, suhteessa BTK:hen
Lähde: TK, VM

Talouden sopeutuspaine kuntakokoryhmittäin

- Kuntalain mukaan kuntatalousohjelmassa kuntien rahoitusaseman muutosta arvioidaan koko maan näkymien ohella myös kuntakokoryhmittäin sekä rahoitusperiaatteen toteutumisen näkökulmasta.
- Kuntien rahoituksen tasapainotilaa kuvataan ohjelmassa toiminnan ja investointien rahavirta -käsitteen avulla. Yksinkertaistettuna tunnusluku ilmaisee paineen lainakannan kasvattamiseen (negatiivinen tunnusluku) tai laskennallista mahdollisuutta muun muassa lainojen lyhentämiseen tai veroprosentin alentamiseen (positiivinen tunnusluku).
- Kuntien talouden sopeutuspaineessa on merkittäviä kuntakokoryhmittäisiä eroja. Vuoteen 2020 asti talouden sopeutuspaine on suurin asukasluvultaan pienimmissä kunnissa. Vuonna 2020 tilanne paranee huomattavasti kaikissa kuntakokoryhmissä maakunta- ja sote-uudistuksesta johtuen.
- Alijäämäisten kuntien lukumäärä ei oleellisesti näytä muuttuvan huolimatta ennakoidusta rahoitustasapainon parantumisesta.
- Arviolaskelman mukaan vuonna 2019 laskennallista tuloveroprosentin korotuspainetta olisi noin kahdella kolmasosalla kuntia. Vuonna 2020 tilanne muuttuu päinvastaiseksi ja yli kahdella kolmasosalla kunnista olisi laskennallinen mahdollisuus alentaa veroprosenttia rahoitustasapainon parantuessa oleellisesti.
- Maakunta- ja sote-uudistuksen voimaantulon jälkeen huonoimmassa asemassa ovat ne kunnat, joilla talous on epätasapainossa ennen uudistusta.

Talouden sopeutuspaine vaihtelee kuntakokoryhmittäin

Arvio kuntien laskennallisista poikkeamista rahoituksellisesta tasapainosta (toiminnan ja investointien rahavirta) ja sen laskennallisesta paineesta veroprosentin korottamiseen kuntakokoryhmittäin

Laskennallinen paine veroprosentin korottamiseen, %	2017	2018	2019	2020	2021	2022
> 100 000 as., yht. asukkaita ja kuntia = 2 121 551 as. ja 9 kuntaa (vuoden 2017 kuntajako)	-0,57	-1,15	-1,20	-2,12	-1,27	-1,17
40 001 – 100 000 as., = 1 016 239 as. ja 17 kuntaa	-0,47	0,17	0,51	-1,54	-0,77	-0,72
20 001 – 40 000 as., = 804 375 as. ja 29 kuntaa	-0,01	0,14	0,52	-1,66	-1,06	-1,08
10 001 – 20 000 as., = 612 683 as. ja 43 kuntaa	0,35	0,65	1,32	-1,48	-0,87	-0,91
6 001 – 10 000 as., = 479 846 as. ja 59 kuntaa	-0,18	0,35	1,18	-1,37	-0,86	-0,88
< 6 000 as., = 439 389 as. ja 138 kuntaa	0,22	1,17	2,43	-1,08	-0,54	-0,49
Manner-Suomen kunnat yhteensä, lähtötaso 19,87 %		**-0,30**	**0,00**	**-1,77**	**-1,04**	**-0,99**

- Suurin laskennallinen paine tuloveroprosentin nostoon vuonna 2019 olisi alle 6 000 asukkaan kuntakokoryhmässä. Myös muissa kuntaryhmissä, yli 100 000 asukkaan kuntia lukuun ottamatta, on vuonna 2019 veroprosentin korotuspaineita.
- Tilanne muuttuu oleellisesti vuodesta 2020 ja rahoitustasapainon arvioidun parantumisen toteutuessa kaikilla kuntakokoryhmillä olisi laskennallinen mahdollisuus alentaa veroprosenttia.

Rahoitusperiaatteen toteutuminen

- Kuntalain mukaan kuntatalousohjelmassa kuntien rahoitusaseman muutosta arvioidaan koko maan näkymien ohella myös kuntakokoryhmittäin sekä rahoitusperiaatteen toteutumisen näkökulmasta.
- **Rahoitusperiaatteella tarkoitetaan sitä, että valtion tulee kunnille tehtäviä antaessaan huolehtia siitä, että kunnilla on riittävät voimavarat tehtäviensä hoitamiseen.**
- Rahoitusperiaatteen toteutumisen täsmällinen määrittäminen on vaikeaa. Kuntien erilaiset taloudelliset lähtötilanteet, hyvin eriävät kustannus- ja tulorakenteet, palvelutason vaihtelut sekä erot ei-lakisääteisten tehtävien määrässä ja tulevassa väestörakenteessa tekevät vertailuasetelmasta erittäin haastavan. Yksiselitteistä ja selkeää menettelyä rahoitusperiaatteen toteutumisen arviointiin ei edellä mainituista syistä ole kyetty kehittämään.
- Kuntatalousohjelmassa **rahoitusperiaatteen toteutumista arvioidaan tarkastelemalla yksittäisen kunnan poikkeamaa rahoituksellisesta tasapainosta (toiminnan ja investointien rahavirta) veroprosentiksi muunnettua.** Arviolaskelmat perustuvat kuntatalousohjelmassa esitettyyn kuntatalouden kehitysarvioon sekä julkisen talouden suunnitelmaan sisältyviin päätöksiin kuntatalouden menoista ja tuloista.

Rahoitusperiaatteen toteutuminen

Laskennallinen tuloveroprosentin korotuspaine vuosina 2019-2022

Prosenttiyksikköä	2019	2020	2021	2022
	kuntien lkm	kuntien lkm	kuntien lkm	kuntien lkm
Yli 3	80	9	16	16
2-3	37	8	10	10
1-2	43	16	22	24
0-1	49	25	35	33
Alentamismahdollisuus	86	237	212	212
Yhteensä	**295**	**295**	**295**	**295**
Lainakannan muutos, milj. euroa	**-1,6**	**- 2 168,8**	**-1 219,9**	**-1 187,5**

- Arviolaskelman mukaan vuonna 2019 laskennallista tuloveroprosentin korotuspainetta olisi noin kahdella kolmasosalla kuntia.
- Vuonna 2020 yli kahdella kolmasosalla kunnista olisi laskennallinen mahdollisuus alentaa veroprosenttia rahoitustasapainon parantuessa oleellisesti. Tilanne tasoittuu hieman tarkastelukauden lopussa, mutta pääosalla kunnista olisi mahdollisuus harkita myös verotuksen keventämistä.
- Maakunta- ja sote-uudistuksen jälkeen huonoimmassa asemassa ovat ne kunnat, joilla talous on epätasapainossa ennen uudistusta.
- Edellä mainittu näkymä ei tarkoita sitä, että veroprosentteja alennettaisiin taulukon osoittamassa laajuudessa, vaan se kuvaa yhteen kunnan päätösvallassa olevaan taloudelliseen muuttujaan suhteutettua muutospainetta

Maakuntatalous julkisen talouden suunnitelmassa

Maakunta- ja sote-uudistus

- Uudistuksen seurauksena valtion budjettitalouden tulot ja menot molemmat nousevat yli 13 mrd. eurolla vuonna 2020.
- Tehtävien ja niiden rahoituksen siirto maakunnille ei lähtökohtaisesti vaikuta budjettitalouden tasapainoon.
- Uudistukseen liittyvät toimeenpanokustannukset sekä siihen liittyvä ylimääräinen veronkevennys kuitenkin heikentävät budjettitalouden tasapainoa.
- Lisäksi maakunta- ja sote-uudistuksen vaikutus näkyy budjetin menoissa nopeammin kuin verokertymissä, mikä heikentää budjettitalouden tasapainoa vuonna 2020.

Maakunta- ja sote-uudistus

- Maakunnilla ei ole verotusoikeutta ja ne rahoittavat toimintansa pääosin valtion rahoituksella. Valtion rahoituksesta suuri osa on yleiskatteista, mutta osa tehtävistä on tarkoitus rahoittaa erillislakeihin ja valtion talousarvioon perustuen erillisrahoituksella.
- Maakuntien yleiskatteinen rahoitus on v. 2020 yhteensä 18,3 mrd. euroa. Suhteessa edelliseen julkisen talouden suunnitelmaan yleiskatteisen rahoituksen mitoituksessa on otettu huomioon uudistuksen lykkääntyminen vuoteen 2020, helmikuussa 2018 päivitetty laskelma kunnilta siirtyvistä kustannuksista sekä valtiolta siirtyvien tehtävien osalta tehdyt tarkentumiset.
- Peruspalvelujen valtionosuudesta siirretään maakuntien valtionrahoitukseen n. 6 mrd. euroa. TEM:n, LVM:n, MMM:n, STM:n, YM:n ja VM:n hallinnonaloilta siirtyviä tehtäviä vastaavasti siirretään yhteensä 0,9 mrd. euroa v. 2020. Kunnilta maakunnille siirtyvien tehtävien rahoitukseen osoitetaan valtion ja kuntien verotussuhteiden muutosta vastaten n. 12 mrd. euron lisäys. Vuonna 2021 maakuntien valtionrahoitukseen tehdään vain puolittainen indeksikorotus.
- Maakuntien valtionrahoituksen mitoituksessa v. 2020 otetaan lisäksi huomioon hallitusohjelman toimenpiteiden mukaiset vähennykset ja lisäykset. Omais- ja perhehoidon kehittämisestä seuraava säästö, erikoissairaanhoidon keskittäminen ja vanhuspalvelujen laatusuosituksen uudistaminen vähentävät maakuntien menoja yhteensä 136 milj. euroa. Osa kilpailukykysopimukseen liittyvästä vähennyksestä vähennetään maakuntien rahoituksesta vuodesta 2020 lähtien.

Maakuntien rahoitus v. 2020

- Maakuntien yleiskatteinen rahoitus 18,3 mrd. euroa
  - Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitus 16,9 mrd. euroa
  - Muiden tehtävien rahoitus 1,2 mrd. euroa
  - Harkinnanvaraiseen korotukseen varataan 100 milj. euroa
  - Uudenmaan maakunnan kasvupalvelut 114 milj. euroa
- Erillisrahoitus 2,8 mrd. euroa
- Maakuntien arvonlisäverokustannusten korvaus 1,2 mrd. euroa.
  - Arvonlisäveron tuotossa vastaavan suuruinen lisäys.

Maakuntien rahoituslakiehdotuksen joustoelementtien huomioiminen JTS:ssa

- Maakuntien rahoituksen vuosittainen tarkistus maakuntien rahoitusL 6 §:n mukaisesti (v. 2021-2022 1 %)

- Maakuntien rahoituksen harkinnanvaraiseen korotukseen kohdistetaan 100 milj. euroa v. 2020 sekä 150 milj. euroa vuosina 2021-22 siirtona yleiskatteisesta rahoituksesta.

- Maakuntien valtionavustukseen tai valtion lainaan maakunnalle ei ole varattu määrärahaa.

Hallituksen kannanotto muutoskustannuksista ja alkuvaiheen rahoituksesta

- Aloitusvuoden 2020 rahoituksen riittävyyttä palvelutarpeen kasvussa eräissä maakunnissa tarkastellaan osana maakuntien rahoituslain täydennysesityksen valmistelua. Jos valmistelutyössä on nähtävissä maakuntien toiminnan aloittamiseen vaikuttavia asioita, jotka vaarantavat laadukkaiden ja vaikuttavien palvelujen järjestämisen, hallitus varautuu huomioimaan korjaustarpeen maakuntien rahoituslain täydennyksessä syksyllä 2018.

- Hallitus linjasi myös, että uudistukseen liittyviä muutoskustannuksia tarkastellaan vuoden 2018 aikana muun muassa osana maakuntatalouden simulointiin kuuluvaa koetalousarvion laadintaa. Jos uudistuksesta on tunnistettavissa yleiskatteellisen rahoituksen riittävyyden vaarantavia muutoskustannuksia, vuonna 2019 kehysprosessissa varaudutaan tähän.

Maakunta- ja sote-uudistuksen toimeenpanon rahoitus

Maakunta- ja sote-uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon rahoitus (1 / 2)

- Maakunta- ja sote-uudistuksen valmisteluun osoitetaan noin 450 milj. euroa vuosina 2017–2019 momentilta 28.70.05.
- Rahoitus jakautuu vuosittain seuraavasti:

Momentti	2017	2018	2019	Yhteensä
28.70.05	53,3	180,1	213,0	446,4

- Vuodelle 2019 on varattu noin 213 milj. euroa, josta 95 milj. euroa on maakuntien valmistelun tukea ja noin 98 milj. euroa kohdennetaan Digi-muutosohjelman toimeenpanoon ja maakuntavalmistelun ICT-tukeen. Väliaikaishallinnon arvonlisäverokorvaukseen on varattu 15 milj. euroa.
- Kevään LTAE:ssä ehdotetaan lisäksi 16,4 milj. euron lisäystä toimeenpanomomentille 28.70.05

Maakunta- ja sote-uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon rahoitus (2 / 2)

- Valinnanvapauspilottien rahoitukseen on vuoden 2017 lisätalousarviossa myönnetty 30 milj. euroa ja vuoden 2018 varsinaisessa talousarviossa 100 milj. euroa. Vuoden 2018 lisätalousarvioesityksessä pilottien rahoittamiseen ehdotetaan yhteensä 199 milj. euron valtuutta, mikä tarkoittaa 100 milj. euron lisäystä vuosina 2018-2021 toteutettavien valinnanvapauspilottien kokonaisrahoitukseen.
- Maakuntien tarvitsemien digitalisaatio- ja ICT-palveluiden toteuttamiseksi pääomitetaan maakuntien ICT-palvelukeskus Vimana Oy:tä siirtämällä yhtiöön valtion osakeomistuksia noin 30 milj. euron arvosta. Summassa on huomioitu myös mahdollinen yhtiön valtiolle maksaman veron osuus siten, että Vimanan nettorahoitus osakesiirron avulla olisi 20 milj. euroa.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Puh. 0295 16001 (vaihde)
Lisätieto: etunimi.sukunimi@vm.fi
www.vm.fi

Valtiovarainministeriön viestintä
vm-viestinta@vm.fi
Mediapalvelunumero (arkisin 8–16) 02955 30500

